

Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru

Cefnogi elusennau, gwirfoddolwyr a chymunedau

4. Gwirfoddolwyr

4.5 Denu gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg

Mae'r daflen hon yn ymdrin ag agweddau ymarferol ar ddenu siaradwyr Cymraeg. Gweler hefyd Daflen wybodaeth 4.27 Hyrwyddo'r Gymraeg drwy wirfoddoli, sy'n canolbwyntio ar y ffordd y gall gwirfoddolwyr gynorthwyo'ch mudiad i fod yn fwy dwyieithog yn ei wasanaethau a'i ethos.

Mae Strategaeth iaith Llywodraeth Cymru Cymraeg 2050: <https://llyw.cymru/y-gymraeg> yn rhagweld cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, gan dargedu 1 miliwn erbyn y flwyddyn 2050.

Trwy ddenu mwy o wirfoddolwyr Cymraeg eu hiaith, gall mudiadau chwarae eu rhan yn y strategaeth genedlaethol hon, drwy gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn cyd-destunau cymdeithasol, anffurfiol a thrwy ddarparu mwy o wasanaethau yn ddwyieithog.

Bydd cymorth priodol i wirfoddoli drwy gyfrwng y Gymraeg yn galluogi siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio eu dewis iaith, yn ogystal â galluogi eraill i ddysgu a datblygu eu sgiliau iaith.

I ddenu gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg mae angen a) creu cyfleoedd atyniadol a b) cyfathrebu'r rhain yn effeithiol, i'r bobl gywir.

a) Creu cyfleoedd i siaradwyr Cymraeg

- Gallech ddatblygu cyfleoedd sy'n gofyn am sgiliau Cymraeg. Wrth wneud hynny, gwnewch hi'n glir ba lefel rhuglder sydd ei hangen ac a yw hynny ar lafar a/neu'n ysgrifenedig. Er enghraifft, a hoffech rywun i ddatblygu perthynas â chleientiaid drwy gyfrwng y Gymraeg, neu rywun i ddelio gyda gwybodaeth ysgrifenedig yn Gymraeg? Bydd sgiliau, hyder a dyhead gwirfoddolwyr i ddefnyddio eu sgiliau iaith yn amrywio'n fawr.

Cofier

- Crefft arbenigol yw cyfieithu ac mae'n well i waith cyfieithu ffurfiol gael ei wneud gan gyfieithwyr cymwys a chyflogedig.
- Mae delio â'r cyfryngau Cymraeg ar ran mudiad yn gyfrifoldeb mawr. Dylai siaradwyr Cymraeg gael yr hyfforddiant a'r gefnogaeth angenrheidiol a chyfarwyddyd llawn cyn gofyn iddynt wneud hynny. Serch hynny, efallai y bydd siaradwyr Cymraeg yn hapus i 'adrodd eu hanes' heb brofiad na hyfforddiant ymlaen llaw.

- Gallech ddatblygu cyfleoedd i wirfoddolwyr Cymraeg ddefnyddio'r iaith â'r cyhoedd, cleientiaid neu staff a gwirfoddolwyr eraill, hyd yn oed os nad yw'n hanfodol i'r rôl. Bydd hyn yn gofyn am greu amgylchedd ffafriol sy'n annog pobl i siarad Cymraeg, er enghraifft, sicrhau bod deunyddiau Cymraeg wrth law ac yn cael eu harddangos a dynodi siaradwyr Cymraeg (drwy'r bathodyn Cymraeg) fel y gall y cyhoedd eu hadnabod. Mae'n golygu meithrin diwylliant lle mae'r defnydd o'r Gymraeg a'r Saesneg yn gyffredin, wrth gyfathrebu'n anffurfiol ac yn fwy ffurfiol. Yn y ffordd hon gallwch roi cyfle i ddysgwyr wella eu sgiliau iaith. Gall rôl sy'n cynnig cyfle i ddefnyddio Cymraeg anffurfiol fod yn gyfle ardderchog i ddysgwyr roi cynnig arni a magu hyder. Gellid annog gwirfoddolwyr mewn digwyddiadau i ddefnyddio cymaint o Gymraeg ag y gallant. Gellir defnyddio cortynnau gwddf 'Dysgwr' (sydd ar gael i'w harchebu, yn rhad ac am ddim, drwy wefan Comisiynydd y Gymraeg gyda'r [brand iaith Gwaith](#)).

b) Cyrraedd siaradwyr Cymraeg

Mae gwirfoddoli yn rhan draddodiadol o fywyd cymunedau Cymraeg lle mae pobl wedi arfer helpu ei gilydd a chymwynasu eu cymunedau. Yn aml gwneir hyn heb ei alw'n 'wirfoddoli'! Gwelir 'gwirfoddoli' yn aml fel rhywbeth sy'n ymwneud â'r sefydliad a mudiadau ffurfiol.

Gall fod angen i fudiadau fynd ati mewn ffordd wahanol a sensitif i recriwtio gwirfoddolwyr Cymraeg.

- Sicrhewch fod gwirfoddolwyr Cymraeg yn teimlo bod croeso iddynt yn eich mudiad. Gellid datgan hyn yn glir yn eich polisi cyfle cyfartal neu'ch polisi amrywiaeth.
- Bydd delwedd ddwyieithog i'r mudiad yn adlewyrchu ei ymrwymiad i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal.
- Trwy ddarparu gwybodaeth ddwyieithog, gan ddefnyddio iaith anffurfiol a chyfeillgar, bydd y mudiad yn dangos ei ymrwymiad i gynnig dewis o ran iaith yn fewnol ac yn allanol.
- Defnyddiwch y logo 'iaith gwaith working welsh' ar bob deunydd hyrwyddo.
- Gwnewch eich cysylltiad cyntaf yn Gymraeg, er enghraifft, drwy rwydweithiau a grwpiau Cymraeg, cylchlythyron neu'r cyfryngau cymdeithasol. Rhestr rhai sianeli posib yn adran C.

c) Cyfathrebu cyfleoedd i wirfoddoli drwy gyfrwng y Gymraeg

Gwneud cysylltiad personol

Ewch ati i ganfod mudiadau Cymraeg yn eich ardal (mae'n bosibl y bydd y Fenter Iaith leol yn gallu rhoi manylion cysylltu) a gweithiwch gyda nhw i gyrraedd y gymuned Gymraeg, trefnu cyfarfodydd ac arddangosfeydd ac apelio am wirfoddolwyr.

Er enghraifft, gallech gysylltu â rhai o'r canlynol:

- Clybiau Ffermwyr Ifanc
- Urdd Gobaith Cymru (ceir grwpiau lleol ledled Cymru)
- Capeli ac Eglwysi
- Ysgolion lleol (gan gynnwys Cymdeithasau Rhieni/Athrawon)
- Darparwyr Dysgu Cymraeg <https://dysgucymraeg.cymru/amdanom-ni/darparwyr-cyrsiau/>
- Merched y Wawr
- Gwawr
- Mentrau Iaith
- Mudiad Ysgolion Meithrin (ceir grwpiau lleol ledled Cymru)
- Cynghorau gwirfoddol sirol
- Canolfannau gwirfoddoli lleol
- Corau a chymdeithasau Cymraeg
- Eisteddfodau lleol ac is-bwyllgorau i'r Eisteddfodau Cenedlaethol a gwyliau cerdd cenedlaethol (fel yr Ŵyl Gerdd Dant) sy'n ymweld â'r ardal. Pobl leol yw'r is-bwyllgorau.

Defnyddio'r cyfryngau Cymraeg:

Er enghraifft

- Radio Cymru (gorsaf radio genedlaethol sydd hefyd yn cynnig rhaglenni rhanbarthol ar wahanol adegau yn ystod y diwrnod)
- Slot Gymraeg yr orsaf radio leol
- Colofnau Cymraeg mewn papurau newydd lleol
- Y Papurau Bro misol – Mae gwefan y Lolfa yn hysbysu [rhestr ohonynt](#)
- Cylchgrawn Golwg
- Papur newydd Y Cymro
- Yr Herald Cymraeg (atodiad i'r Daily Post bellach)
- Rhaglenni ar S4C fel Prynhawn Da, Heno a Stwnsh
- Golwg360
- [Lleol.net](#)
- Tudalennau Cymraeg ar Facebook a Twitter, megis [Radio Beca](#), Be sy 'mlaen, [Yr Awr Gymraeg](#) – ar Twitter bob nos Fercher (#yagym)

Gwefan Gwirfoddoli Cymru: www.gwirfoddolicymru.net

Mae'r wefan ddwyieithog hon yn cynorthwyo i recriwtio a lleoli gwirfoddolwyr. Mae mudiadau'n hysbysebu cyfleoedd gwirfoddoli i ddarparu wirfoddolwyr allu eu gweld ar eu ffôn, cyfrifiadur neu lechen. Gall gwirfoddolwyr gofrestru yn Gymraeg neu yn Saesneg. Gallant chwilio yn y naill iaith neu'r llall, ond cofiwch mai dim ond cyfleoedd a hysbysebwr yn ddwyieithog a fydd yn chwiliadwy yn y ddwy iaith. Gall gwirfoddolwyr ddefnyddio'r system i gofnodi eu horiau gwirfoddoli a dyfarnir gwobrau digidol i nodi cerrig milltir arbennig (50, 100, 200, 500 a 1000 awr).

Dylid rhoi tag 'Cymraeg' ar gyfleoedd sy'n cynnig y cyfle i siarad Cymraeg fel y byddant yn ymddangos mewn canlyniadau chwilio. Mae'n werth hefyd roi rhagor o wybodaeth yn y disgrifiad, megis "Mae'r rôl hon yn cynnig cyfle i chi ddefnyddio'r Gymraeg yn rheolaidd/achlysurol".

Pethau eraill i'w hystyried neu eu defnyddio

- Cynnwys o leiaf un dudalen ddwyieithog ar eich gwefan, fel y dudalen flaen.
- Mae disgrifiad enghreifftiol o rôl ar gael yn [Gymraeg](#) ac yn [Saesneg](#) i'w defnyddio fel templed.
- Manteisio ar ddigwyddiadau cenedlaethol fel Wythnos Gwirfoddolwyr (1-7 Mehefin), yr Eisteddfod Genedlaethol (wythnos gyntaf Awst), Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru (ganol Gorffennaf), Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd (wythnos Gŵyl y Banc hwyr y gwanwyn), Diwrnod Rhyngwladol y Gwirfoddolwyr (5 Rhagfyr) a threfnwch weithgareddau gweledol a fydd yn denu sylw.
- Defnyddio manau cyhoeddus yn y gymuned i hysbysebu cyfleoedd gwirfoddoli e.e. llyfrgelloedd, ysgolion, meddygfeydd, siopau papurau newydd a chanolfannau gwirfoddolwyr.
- Defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol yn effeithiol gan bostio/trydar yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- Ystyried postio clipiau fideo arlein o brofiad gwirfoddolwyr presennol i hyrwyddo gwirfoddoli drwy gyfrwng y Gymraeg.

Recriwtio

- Dylid glynu wrth arferion cyfle cyfartal wrth recriwtio a dethol gwirfoddolwyr Cymraeg a Saesneg eu hiaith.
- Ceisio sicrhau bod gweithiwr cefnogi Cymraeg ar gael i wirfoddolwyr.
- Mae gwirfoddoli'n fater o ddewis a dylai gwirfoddolwyr gael amser a chyfle i ystyried a ydynt am gyflawni'r tasgau a gynigir iddynt. Ni ddylent deimlo eu bod dan orfodaeth i gyflawni tasgau y maent yn eu hystyried yn amhriodol.
- Dylai mudiadau geisio darparu cyrsiau cynefino a hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg os oes angen.
- Efallai y bydd ar wirfoddolwyr Cymraeg angen hyfforddiant i'w galluogi i wneud eu gweithgareddau drwy gyfrwng y Gymraeg, er enghraifft, magu geirfa arbenigol neu sgiliau ysgrifennu.

Mwy o wybodaeth

I gael mwy o wybodaeth neu ragor o gyngor am arfer da, recriwtio a chynorthwyo gwirfoddolwyr, cysylltwch â'ch canolfan wirfoddoli leol neu'ch cyngor gwirfoddol sirol.

Mae'r [safon Buddsoddi mewn Gwirfoddolwyr](#) yn ei gwneud yn ofynnol i fudiad fod yn agored i gynnwys gwirfoddolwyr o gefndiroedd a galluoedd amrywiol, a darparu'r adnoddau angenrheidiol (Dangosydd 3.1)

Gweler y Taflenni gwybodaeth [2.10 Yr Iaith Gymraeg – Cyd-destun Cyfreithiol](#)
[4.27 Hyrwyddo'r Gymraeg drwy wirfoddoli](#)

Mentrau Iaith

<http://www.mentrau-iaith.com/>

Comisiynydd y Gymraeg

www.comisiynyddygyymraeg.cymru

Gweler ymchwil ddiweddar gan y Comisiynydd - '[Y Gymraeg a gwirfoddoli](#)' 2014

Ymwadiad

Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y daflen hon ar gyfer cyfarwyddyd yn unig. Nid yw'n amnewid am gyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled o ganlyniad i unrhyw berson weithredu neu wrthod gweithredu arno.

Am rhagor o wybodaeth cysylltwch â

<p>Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru <i>Tŷ Baltig, Sgwâr Mount Stuart, Bae Caerdydd, Caerdydd, CF10 5FH</i> Elusen Gofrestredig: 218093</p> <p>Ffôn: 0300 111 0124 help@wcva.cymru Ffacs: 029 2043 1701 www.wcva.cymru</p> <p>Cynhyrchwyd gan CGGC, Cynghorau Gwirfoddol Sirol a Chanolfannau Gwirfoddoli Wedi ei ddiweddarau: 16/07/2019</p>	 <p>Ffôn: 0300 111 0124 www.wcva.cymru</p>
--	---